

Dace Ozoliņa un Zintis Gūts pie skenera Skyview

Dace Ozoliņa

Mana pieredze jeb gads digitalizācijā

Ar ko vēl nesenā pagātnē bibliotēka asociējās ikdienas lasītājam? Protams, ar apjomīgiem grāmatu krājumiem, kas izvietoti garās un augstās plauktu rindās. Tāpat arī ar lasītavām, kur pie galdiņiem apmeklētāji iegrimuši atvērtās grāmatās vai pārlapo kādu žurnālu. Lai gan joprojām ir grāmatu krājumi un lasītavas, aizvien vairāk tiek domāts par izdevumu saglabāšanas un to pieejamības risinājumiem, kādus piedāvā digitalizācija.

Šajā publikācijā vēlos iepazīstināt ar savu pieredzi izdevumu digitalizācijas jomā. Sākumā par digitalizācijas nozīmi klientu apkalpošanas procesā man bija ļoti vispārīgs priekšstats, un līdzšinējā saskarsme bija tikai saistībā ar dažāda rakstura informācijas meklēšanu Latvijas Nacionālās bibliotēkas digitalizēto periodisko izdevumu datubāzē. Cik darbietilpīgs patiesībā ir izdevumu

digitalizācijas process, uzzināju tikai tad, kad personīgi iesaistījos šajā jomā.

Sākumā kā ikvienam iesācējam, lai saprastu pamatlietas, kas ir saistītas ar digitalizāciju, bija nepieciešams iepazīties ar "Ciparotāja rokasgrāmatu". Tajā aprakstīti un stingri noteikti digitālo reprodukciju veidošanas pamatprincipi.

Tikai pēc tam sekoja praktiskas mācības un drukāto izdevumu skenēšana ar skeneriem jeb uz papīra lapām drukātās informācijas transformācija ieskenētā datu faila masīvā.

Tālāk padziļināti apguvu ikdienas darbā nepieciešamās programmas, kā, piemēram, *Scan Tailor*, *Adobe Acrobat 7.0 Professional* un *Adobe Photoshop 7.0*. Lietojot minētās programmas, ir iespējams ievērojami uzlabot

ieskenētā materiāla kvalitāti, proti, iztaisnot, apgriezt ieskenētā materiāla tekstu, mainīt attēlu kontrastu un spilgtumu vai koriģēt dažādus vizuālos defektus.

Papildus dokumentu skenēšanas un apstrādes iespējām apguvu arī visa minētā tehniskā procesa noslēguma posmu, proti izdevuma apstrādi ar teksta atpazīšanas programmu *Readiris Pro 11*.

Tikai paveicot šo darba procesu, var uzskatīt, ka izdevums ir pārbaudīts un atbilstoši sagatavots digitālā formā. Savukārt **LU e-resursu repozitorijā** ikviens interesents var iepazīties ar LU intelektuālā un kultūrvēsturiskā mantojuma rezultātu digitālā veidā.

Pats darbs ar skeneriem, veicot izdevumu digitalizāciju, viennozīmīgi ir ļoti specifisks. Proti, ir atsevišķi jāpārziņina katrs darba posms un programmu funkcijas. Turklāt, lai to paveiktu, ir nepieciešamas zināšanas, jo bez tām, kā jau darbojoties ar jebkuru iekārtu, nekas vienkārši nenotiks.

Kaut gan patstāvīgi ar izdevumu digitalizāciju sāku strādāt jau otrā dienā pēc jauno darba pienākumu pieņemšanas, tomēr man bija nepieciešamas vēl pāris nedēļas, lai droši un pārliecinoši veiktu visus izdevumu digitalizācijas posmus.

Šajā jauno darba iemaņu apgūšanā procesā man bija daudz jautājumu. Lielu atbalstu sniedza kolēģis

Zintis Gūts, kurš digitalizācijas jomā strādā jau vairāk nekā sešus gadus. Citiem vārdiem sakot – šajā procesā jau ir apēdis pudu sāls.

2016. gadā viens no maniem interesantākajiem un apjomīgākajiem darba uzdevumiem bija Bibliotēkas krājumā esošā žurnāla “Zvaigžņotā Debess” izdevumu digitalizācija. Minētajā izdevumā ir iekļauti gan melnbalti, gan krāsaini attēli, taču laika gaitā žurnāls bija zaudējis savu sākotnējo spožumu – krāsas vairs nebija spilgtas, manāmi traipi. Tad nācās izmantot programmu *Adobe Photoshop 7.0*, un ar tās atbalstu minētie žurnāla nosacītie trūkumi ieskenētajā materiālā iespēju robežās tika novērsti – tas bija galvenais izaicinājums.

Tāpat pagājušajā gadā tika ieskenēti daudzi LU Bibliotēkas krājumā esošie izdevumi, kurus, piedaloties divās starptautiskajās konferencēs Minskā un Kijevā, mūsu kolēģi izmantoja savās prezentācijās. Apjomīgs darbs ieguldīts, skenējot virtuālās izstādes “Zelta ābele” un citu izstāžu vizuālos materiālus (grāmatu attēlus).

Man ir gandarījums, ka esmu iesaistīta nozīmīgā procesā – LU Bibliotēkas krājuma izdevumu digitalizācijā, jo saprotu, ka mans darbs mūsdienu lietotājiem ievērojami atvieglo pētniecību un studijas. Visu var ātri izgūt un atrast – lūk, digitalizācijas lielākā vērtība, kur savu roku esmu pielikusi arī es.

Skeneris *Bookeye 3*